

SV – Ortodox religion

29.3.2023

Provet omfattar två delar. Del 1 består av sex uppgifter värda 20 poäng var och del 2 av tre uppgifter värda 30 poäng var. Du får besvara högst fem uppgifter. Av dessa uppgifter får högst två komma från del 2. Det maximala antalet poäng i provet är 120. För att nå detta poängantal måste du besvara tre uppgifter i del 1 och två uppgifter i del 2. Om du vill kan du skapa figurer, diagram eller tabeller som stöd för svaret och bifoga en skärmdump av dem till vilket textsvar som helst.

Lämna inga anteckningar i svarsfältet för sådana uppgifter som du inte vill lämna in för bedömning. Obs! Vid uppgift 1 finns separata anvisningar för hur man låter bli att svara.

Innehåll

Del 1: 20-poängsuppgifter

Besvara 3–5 uppgifter.

1. Påståenden om religioner		20 p.
2. Ortodoxa organisationer	Material	20 p.
3. Naturskyddets etik	Material	20 p.
4. Begrepp i religionerna		20 p.
5. Den Helige Ande		20 p.
6. Slutakten om Finlands ortodoxa kyrka	Material	20 p.

Del 2: 30-poängsuppgifter

Besvara 0–2 uppgifter.

7. Den ortodoxa kyrkan och spänningar mellan patriarkaten	Material	30 p.
8. Klosters betydelse i Finland	Material	30 p.
9. Ekumenin och kyrkans verksamhet	Material	30 p.

Provet sammanlagt

120 p.

Del 1: 20-poängsuppgifter

 Besvara 3–5 uppgifter.

1. Påståenden om religioner (20 p.)

Nedan står 20 påståenden (1.1–1.20) grupperade enligt fyra teman. Välj för varje påstående det svarsalternativ som passar bäst. Rätt svar 1 p., fel svar –1 p., inget svar 0 p. Du kan ändra ditt svar efter att du har valt ett svarsalternativ, men du kan inte längre lämna påståendet helt utan svar. Om du har börjat besvara uppgiften men kommer till att du ändå inte vill lämna in den för bedömning ska du välja alternativet "Jag svarar inte" för alla påståenden.

De orientaliska kyrkorna

1.1 Orientaliska kyrkor kallas de kristna kyrkor som **1 p.**

- är grundade av aposteln Paulus.
- inte godkänner läran om Kristi två naturer som definierades på kyrkomötet i Chalcedon.
- har skilt sig från det romerska patriarkatet genom ömsesidig kyrklig bannlysning.
- Jag svarar inte.

1.2 Katholikos är en kyrklig hederstitel som används av **1 p.**

- ledaren för Antiokia-patriarkatet.
- ledaren för Armeniens apostoliska kyrka.
- ledaren för den katolska kyrkan.
- Jag svarar inte.

1.3 Rastafarierna har en nära anknytning till **1 p.**

- den georgiska kyrkan.
- Tomaskristna i Indien.
- den etiopiska kyrkan.
- Jag svarar inte.

1.4 Maronitkyrkan är i huvudsak verksam i **1 p.**

- Libanon.
- Island.
- Iran.
- Jag svarar inte.

1.5 Den koptiska kyrkan i Egypten anser sig föra vidare **1 p.**

- traditionen för patriarkatet i Konstantinopel.
- traditionen för patriarkatet i Antiokia.
- traditionen för patriarkatet i Alexandria.
- Jag svarar inte.

Karakteristiska drag inom den ortodoxa kyrkan

1.6 Från och med år 2022 har den ortodoxa kyrkan i Finland **1 p.**

- tre biskopstjänster.
- fyra biskopstjänster.

- fem biskopstjänster.
- Jag svarar inte.

1.7 De senaste administrativa förändringarna i Finlands ortodoxa kyrka har handlat om (1 p.)

- antalet kloster.
- antalet biskopsstift.
- antalet församlingar.
- Jag svarar inte.

1.8 Helige Johannes av Sonkajanranta var till yrket (1 p.)

- läkare.
- präst.
- lärare.
- Jag svarar inte.

1.9 Munken Herman från Valamo utförde missionsarbete i början av 1800-talet (1 p.)

- i Sibirien.
- i Alaska.
- på Grönland.
- Jag svarar inte.

1.10 Lintula kloster är känt för att man där tillverkar (1 p.)

- kyrkvin.
- kyrkljus.
- kyrkokonst.
- Jag svarar inte.

Heliga böcker

1.11 I Apostlarnas gärningar berättas det om (1 p.)

- judendomens uppkomst.
- pingstens händelser.
- Jesu barndom.
- Jag svarar inte.

1.12 Texterna i den ortodoxa kyrkans altarevangelium stammar från (1 p.)

- Gamla testamentet.
- Nya testamentet.

- Gamla och Nya testamentet.
- Jag svarar inte.

1.13 Vedalitteraturen är (1 p.)

- en samling av hinduernas heliga böcker.
- en samling av taoisternas heliga böcker.
- en samling av metodisternas heliga böcker.
- Jag svarar inte.

1.14 Sura betyder (1 p.)

- Koranens innehållsförteckning.
- Koranens nya översättning.
- ett kapitel i Koranen.
- Jag svarar inte.

1.15 Med pentateuk avser man en boksamling som omfattar (1 p.)

- klassikerna i konfucianismen.
- psalmerna och ordspråken.
- Moseböckerna.
- Jag svarar inte.

Religionernas anhängarantal

1.16 Av världens befolkning utgör de kristna (1 p.)

- mer än hälften.
- omkring en tredjedel.
- omkring en tiondedel.
- Jag svarar inte.

1.17 Islam är till sitt anhängarantal världens (1 p.)

- största religion.
- näst största religion.
- tredje största religion.
- Jag svarar inte.

1.18 Antalet hinduer i världen är (1 p.)

- cirka 200 miljoner.
- cirka en miljard.

- cirka två miljarder.
- Jag svarar inte.

1.19 Antalet kristna i världen har under de senaste 50 åren (1 p.)

- ökat.
- minskat.
- förblivit ungefär oförändrat.
- Jag svarar inte.

1.20 Antalet medlemmar i den katolska kyrkan i Finland är (1 p.)

- cirka 500.
- cirka 15 000.
- cirka 50 000.
- Jag svarar inte.

2. Ortodoxa organisationer (20 p.)

Material

- 2.A Bild A
- 2.B Bild B
- 2.C Bild C
- 2.D Bild D

Finlands ortodoxa kyrka samarbetar med flera ortodoxa organisationer.

Välj två ortodoxa organisationer och diskutera hur deras verksamhet stöder den ortodoxa kyrkans arbete. Utnyttja bilderna 2.A, 2.B, 2.C och 2.D i ditt svar.

3. Naturskyddets etik (20 p.)

Material

- 3.A Textutdrag: Patriarkens tal
- 3.B Textutdrag: En skyddszon för klostren
- 3.C Textutdrag: Synpunkter på miljökrisen

Diskutera utnyttjandet av naturen och naturskyddet ur den ortodoxa etikens synvinkel. Utnyttja textutdragen 3.A, 3.B och 3.C i ditt svar.

4. Begrepp i religionerna (20 p.)

4.1 Förklara kort hur följande begrepp anknyter till varandra: samsara och karma. (5 p.)

i Svaret får inte överskrida 500 tecken. Om det givna antalet tecken överskrids leder det till poängavdrag.

4.2 Förklara kort hur följande begrepp anknyter till varandra: dop och konfirmation. (5 p.)

i Svaret får inte överskrida 500 tecken. Om det givna antalet tecken överskrids leder det till poängavdrag.

4.3 Förklara kort hur följande begrepp anknyter till varandra: ramadan och id al-fitr. (5 p.)

i Svaret får inte överskrida 500 tecken. Om det givna antalet tecken överskrids leder det till poängavdrag.

4.4 Förklara kort hur följande begrepp anknyter till varandra: kami och kamidana. (5 p.)

i Svaret får inte överskrida 500 tecken. Om det givna antalet tecken överskrids leder det till poängavdrag.

5. Den Helige Ande 20 p.

5.1 Redogör kortfattat för hur den ortodoxa kyrkan definierar den Helige Ande. 5 p.

i Svaret får inte överskrida 500 tecken. Om det givna antalet tecken överskrids leder det till poängavdrag.

5.2 Redogör för hur den Helige Ande förekommer i det ortodoxa bönelivet, ikonkonsten och gudstjänsterna. Illustrera ditt svar med hjälp av exempel. 15 p.

6. Slutakten om Finlands ortodoxa kyrka 20 p.

Material

6.A Textutdrag: Lagen om den ortodoxa kyrkan

6.B Textutdrag: Slutakten

Lagen om den ortodoxa kyrkan ([material 6.A](#)) hänvisar till en slutakt ([material 6.B](#)) där ställningen för Finlands ortodoxa kyrka i den ortodoxa kyrkofamiljen har definierats.

6.1 I det ekumeniska patriarkatets beslut ([material 6.B](#)) definieras regler som hänför sig till förhållandet mellan Finlands ortodoxa kyrka och det ekumeniska patriarkatet. Presentera två regler från denna slutakt. 5 p.

i Svaret får inte överskrida 500 tecken. Om det givna antalet tecken överskrids leder det till poängavdrag.

6.2 Redogör för orsaker som ledde till det ekumeniska patriarkatets beslut ([material 6.B](#)) och vilka följder beslutet hade för ställningen för Finlands ortodoxa kyrka och dess administration. 15 p.

Del 2: 30-poängsuppgifter

i Besvara 0–2 uppgifter.

7. Den ortodoxa kyrkan och spänningar mellan patriarkaten (30 p.)

Material

7.A Textutdrag: Jussi Rytkönen, *Spänningar mellan patriarkaten*

7.1 Beskriv den ortodoxa kristendomens utbredning och särdrag. (20 p.)

7.2 Förklara relationen mellan patriarkaten i Moskva och Konstantinopel och dess historiska bakgrundsfaktorer. Utnyttja textutdrag 7.A i ditt svar. (10 p.)

8. Klosters betydelse i Finland (30 p.)

Material

8.A Textutdrag: Fler unga än tidigare söker sig till klostren

8.B Textutdrag: Valamo kloster får en ny ledare

8.1 Redogör för klostrens verksamhet i Finland förr och nu. (20 p.)

8.2 Finländska medier har under de senaste åren lyft fram det intresse för klosterns verksamhet som väckts bland unga vuxna. Diskutera vilka orsaker det kan finnas till att en nutidsmänniska väljer klosterlivet. Utnyttja textutdragen 8.A och 8.B i ditt svar. (10 p.)

9. Ekumenin och kyrkans verksamhet 30 p.

Material

9.A Bild: Kyrkliga ledare

9.B Textutdrag: Matti Repo, *Mångkulturaliteten i den globala kyrkans trostolkning*

9.1 Förklara vad man menar med ekumeni och religionsdialog och hur de skiljer sig från varandra. Illustrera ditt svar med hjälp av exempel. 10 p.

9.2 Diskutera vad ekumenin och religionsdialogen betyder för det mångkulturella samhället. Utnyttja bild 9.A och textutdrag 9.B i ditt svar. 20 p.

Uppgifterna i provet slutar här.

Kontrollera att du har svarat på det antal uppgifter som anges i instruktionerna. Lämna inga anteckningar i svarsfältet för sådana uppgifter som du inte vill lämna in för bedömning.